



Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center



M 1 6 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Sobota, 27. avgust 2016 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišite **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.



1. Temeljna ekonomska vprašanja vsake družbe so,
 - A kako nove tehnologije vplivajo na to, kaj trošiti, in kaj določa dohodke ljudi.
 - B kaj povzroča razlike v življenjskem standardu, zakaj hitro rastejo cene blaga in kako carine vplivajo na mednarodno trgovino.
 - C kaj proizvajati, kako proizvajati dobrine in za koga jih proizvajati.
 - D zakaj se cene dobrin višajo, kaj povzroča brezposelnost in zakaj države porabijo toliko denarja.

2. Gospodinjstva so nosilci odločitev v gospodarstvu, ki
 - A živijo skupaj in se odločajo o svojem ravnanju.
 - B proizvajajo ter prodajajo dobrine in storitve na trgu drugim gospodinjstvom.
 - C imajo različne funkcije v družbi, določajo zakone in pravila za ravnanje gospodinjstev, prejemajo subvencije in nadzirajo v gospodarstvu gibanje cen blaga in zaposlovanja.
 - D se združujejo v interesne skupine, da posegajo v dejavnost podjetij in nadzirajo nabavo proizvodnih dejavnikov.

3. Za potrebo po dobrini je značilno, da se zadovolji, ko
 - A pridobimo najnovejšo dobrino, a je še ne uporabljamo.
 - B intenzivno občutimo potrebo po dobrini, ki si jo zelo želimo in jo bomo kupili v prihodnosti.
 - C kupimo večjo količino različnih dobrin z visoko uporabno vrednostjo in nizko ceno.
 - D porabimo določeno količino ustrezne dobrine, z večjo količino te dobrine pa je potreba zasičena.

4. V preglednici je navedena mejna koristnost pomaranč, ki jih je pojedla Anja.

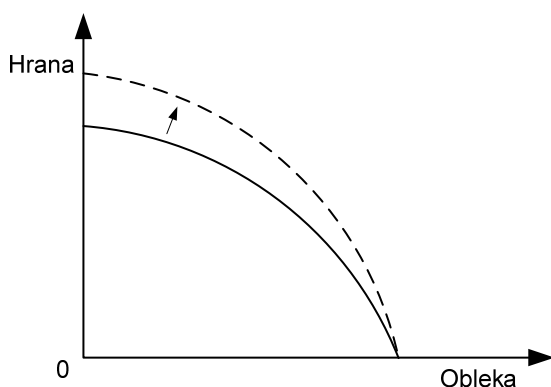
Število pomaranč	0	1	2	3	4	5
Mejna koristnost (v enotah)	–	10	7	4	2	0

Ko je Anja pojedla tri pomaranče, je dosegla celotno koristnost v višini

- A 23 enot.
- B 21 enot.
- C 6 enot.
- D 4 enot.



5. Proces gospodarjenja poteka po zaporedju faz:
- A proizvodnja, razdelitev, menjava in potrošnja.
 - B razdelitev, proizvodnja, menjava in potrošnja.
 - C načrtovanje, izvedba, analiza in prodaja.
 - D naturalna, posredna, verižna in denarna faza.
6. Dejavnost, v kateri se naravne dobrine predelajo in bistveno izpopolnijo, se imenuje
- A primarna dejavnost.
 - B sekundarna dejavnost.
 - C terciarna dejavnost.
 - D kvartarna dejavnost.
7. Transformacijska krivulja prikazuje
- A največje mogoče količine nakupa dveh dobrin, ki jih lahko kupimo ob danih cenah dobrin pri celotni porabi dohodka.
 - B vse kombinacije dveh dobrin, med katerimi je potrošnik indiferenten, saj mu dajejo enako raven zadovoljstva.
 - C največje mogoče količine proizvodnje dveh dobrin, ki jih v gospodarstvu lahko proizvedemo, če popolnoma izkoristimo vse razpoložljive proizvodne dejavnike.
 - D proizvodnjo dane količine dobrin pri optimalni kombinaciji proizvodnih dejavnikov.
8. Na sliki prikazani premik transformacijske krivulje v državi Kataniji je posledica



- A odločitve države Katanije, da proizvede večjo količino hrane zaradi povečanja števila rojstev.
- B povečanega zadovoljstva potrošnikov, saj se je razmeroma bolj zvišala kakovost hrane kakor kakovost obleke v državi Kataniji.
- C pocenitve hrane in zato povečanega povpraševanja po hrani v državi Kataniji.
- D povečanja produktivnosti pri proizvodnji hrane v državi Kataniji.



9. Vrtnarija Trajnice, d. o. o., je specializirano podjetje za vzgojo vrtnih trajnic in na površini 1 ha zemljišča povečuje število zaposlenih vrtnarjev. V podjetju Vrtnarija Trajnice deluje zakon padajočega mejnega donosa, ko
- A vrtnarji ne izberejo optimalne kombinacije proizvodnih dejavnikov za vzgojo trajnic.
 - B se zmanjšuje učinkovitost vrtnarjev zaradi omejene površine zemljišča.
 - C vrtnarji ne prodajo vseh trajnic zaradi zmanjšane povpraševanja na trgu trajnic.
 - D začne celotni pridelek trajnic upadati zaradi zaposlovanja vse manj usposobljenih vrtnarjev.

10. V preglednici so dani celotni proizvodni stroški za poletne obleke.

Število poletnih oblek (Q)	0	1	2	3	4	5
Celotni stroški (TC) v EUR	20	40	58	75	110	140

Povprečni fiksni strošek (AFC) pri proizvodnji petih poletnih oblek znaša

- A 4 EUR.
 - B 6 EUR.
 - C 28 EUR.
 - D 30 EUR.
11. Trg kot mehanizem posrednega povezovanja proizvodnje in porabe zagotavlja skladen tok reprodukcije z različnimi funkcijami. Distributivna funkcija pomeni, da trg
- A s cenami proizvodov in storitev oblikuje razdelitev dohodkov med lastnike proizvodnih dejavnikov v družbi.
 - B ne zagotavlja vselej polne izkoriščenosti proizvodnih dejavnikov.
 - C razporeja proizvodne dejavnike v proizvodnjo dobrin, po katerih je na trgu največje povpraševanje.
 - D zaznava potrebe povpraševalcev in spodbuja prilagajanje ponudnikov.
12. Krivulja povpraševanja je običajno padajoča, ker
- A se zaradi zmanjšanja potreb obseg povpraševanja po blagu zmanjšuje.
 - B se z naraščanjem dohodkov obseg povpraševanja po blagu povečuje.
 - C so porabniki pripravljene pri višji ceni kupiti manjšo količino blaga.
 - D ima prav vse blago številne substitute, tako da je koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja vedno večji od 1.

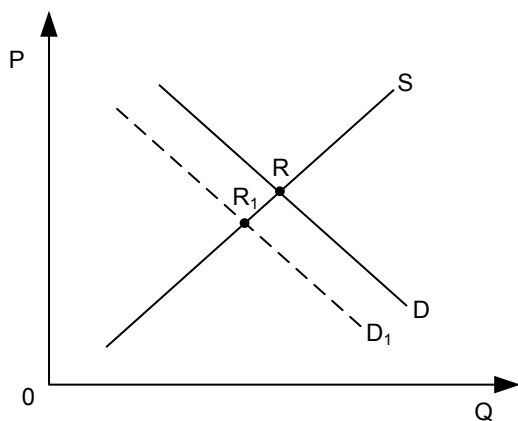


13. Na trgu otroških trikoles so v Medvedjem dolu edini ponudniki trgovine Alfa, Beta in Gama. V preglednici so navedeni podatki o njihovi ponudbi trikoles.

Cena trikoles (EUR)	Trgovina Alfa	Trgovina Beta	Trgovina Gama
60	2	1	0
80	4	3	2
100	8	7	5
120	15	12	10
140	18	15	13

Tržna ponudba trikoles pri ceni 100 EUR znaša

- A 8 trikoles.
 - B 20 trikoles.
 - C 47 trikoles.
 - D 120 trikoles.
14. Slika prikazuje trg določenega blaga.



Sprememba tržnega ravnotežja iz R v R_1 , je posledica:

- A zmanjšanja povpraševanja po tem blagu.
- B spremembe obsega povpraševanja po tem blagu.
- C zmanjšanja obsega povpraševanja po substitutih.
- D povečanja povpraševanja po tem blagu.



15. Preglednica prikazuje koeficiente cenovne elastičnosti povpraševanja za različne dobrine v državi Grandiji.

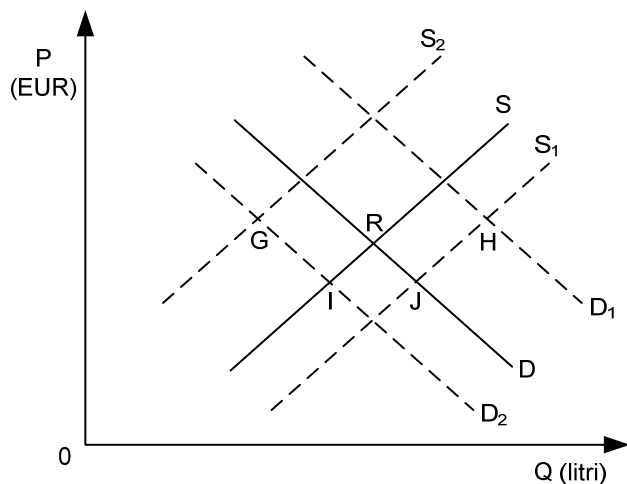
Dobrina	Koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja
Cigarete	-0,3
Voda Živa	-2,8
Letalski prevozi	-1,8
Jajca	-0,1

Iz koeficientov, navedenih v preglednici, lahko ugotovimo, da

- A se bo ob 10-odstotnem zvišanju cene cigaret povpraševanje zmanjšalo za 0,3 %.
 - B ima voda Živa veliko substitutov.
 - C so letalski prevozi inferiorna dobrina.
 - D bo 10-odstotno povečanje dohodka gospodinjstev povzročilo zmanjšanje povpraševanja po jajcih za 0,1 %.
16. Podjetje Sladkosned, d. o. o., proda 16.000 kosov sladoleda na mesec po ceni 1,90 EUR za kos. Z raziskavo trga so ugotovili, da znaša koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja po sladoledu -2,6. Če se cena sladoleda zviša na 2,00 EUR, bo podjetje Sladkosned, d. o. o., prodalo
- A 13.000 kosov sladoleda.
 - B 14.000 kosov sladoleda.
 - C 15.000 kosov sladoleda.
 - D 16.000 kosov sladoleda.



17. Slika prikazuje trg sadnih sokov. Premici D in S prikazujeta povpraševanje in ponudbo na tem trgu, točka R pa tržno ravnotežje.



V letu 2014 so se zaradi izjemne letine sadja pridelovalcem sokov znižali proizvodni stroški, hkrati pa so se zvišali realni dohodki prebivalcev. Analiza trga sadnih sokov pokaže, da se bo novo ravnotežje vzpostavilo v točki

- A G.
 B H.
 C I.
 D J.
18. V tržno dogajanje velikokrat poseže država. S tem, ko predpiše nižjo ceno blaga od ravnotežne, poskuša:
- A uveljaviti socialne cilje.
 B preprečiti nastanek črne borze.
 C pomagati ponudnikom.
 D z več pobranimi davki napolniti državno blagajno.
19. Škodljiva posledica monopola je v tem, da
- A monopolist proizvaja preveliko količino izdelkov, s tem pa pretirano izkorišča omejene proizvodne dejavnike.
 B monopolist kot edini proizvajalec proizvaja zadostno količino blaga, zato sorazmerno veliko potrošnikov lahko zadovolji svoje potrebe.
 C je cena monopolista enaka kakor v popolni konkurenci, stroški na enoto izdelka pa bistveno višji.
 D monopolist praviloma manj vlaga v tehnološki razvoj oziroma ga zavira.

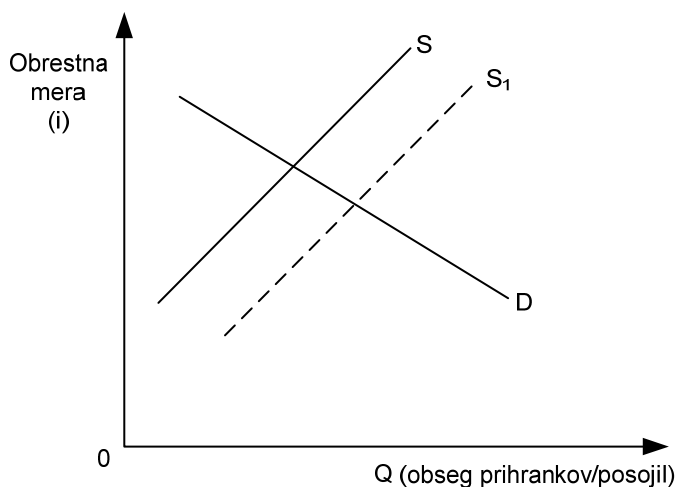


20. Kartel je
- A skupina podjetij iz pogosto nesorodnih panog, lastniško združena pod okriljem korporacije.
 - B tržna struktura z dominantnim podjetjem.
 - C združenje podjetij, ki ostanejo pravno in deloma ekonomsko samostojna.
 - D poslovno združenje podjetij za opravljanje skupnih poslov v produkciji, prodaji in finančni dejavnosti.
21. Reprodukтивna funkcija razdelitve z vidika posameznika pomeni, da
- A posamezniki prejmejo dohodek, ki pri dani razvitosti zagotavlja primeren obstoj njim in njihovim družinam.
 - B je posameznikov dohodek odvisen od njegovega dela v proizvodnji izdelkov in storitev, zato ga spodbuja k bolj intenzivnemu in kakovostnemu opravljanju dela.
 - C zagotavlja posamezniku ustrezen dohodek za ustanovitev lastnega podjetja, samozaposlitev in višjo življenjsko raven.
 - D zagotavlja posameznikom in podjetjem zadosten kapital za povečanje vseh vrst naložb.
22. Realna mezda je
- A znesek denarja, ki ga zaposleni prejmejo za opravljeno delo v določenem obdobju.
 - B del dobička podjetja, ki ga lastniki kapitala razdelijo med zaposlene kot nagrado za njihovo uspešno delo.
 - C količina dobrin in storitev, ki jo zaposleni lahko kupijo z denarno mezdo.
 - D proizvodni strošek za podjetja, ki organizirajo proizvodnjo in zanjo potrebujejo kapital v različnih oblikah.
23. Marko, Anže in Rok so v podjetje MAR, d. o. o., vložili 500.000 EUR kapitala. Marko in Anže sta vložila vsak po 40 % kapitala, preostanek pa je prispeval Rok. Podjetje je v letu 2014 poslovalo uspešno, saj je doseglo 15-odstotno profitno mero.
- Analizirajte podatke in ugotovite, koliko dobička (pred obdavčitvijo) bi glede na svoj delež prejel Rok.
- A 11.250 EUR
 - B 15.000 EUR
 - C 30.000 EUR
 - D 75.000 EUR



24. Za obrestno mero kot ceno finančnega (posojilnega) kapitala velja, da
- A je najboljša spodbuda za naložbe, če narašča, ne glede na pričakovano profitno mero.
 - B jo v tržnem gospodarstvu uravnava država, zato je eden najpomembnejših instrumentov ekonomske politike.
 - C je neodvisna od pričakovanega dobička in gibanja cen v državi.
 - D je pomemben dejavnik varčevanja prebivalstva.

25. Slika prikazuje trg kapitala.



Premik krivulje iz S v S1 je posledica

- A zvišanja dohodkov prebivalstva in s tem povečanja prihrankov.
 - B ukrepa centralne banke, ki je zvišala stopnjo obveznih rezerv.
 - C ukrepa centralne banke, ki je zvišala temeljno obrestno mero, da bi spodbudila rast investicij.
 - D zvišanja obrestne mere, kar je vplivalo na zmanjšanje povpraševanja po denarju.
26. S pojmom splošna potrošnja razumemo
- A zadovoljevanje potreb večje skupine prebivalcev, ki jih ni mogoče ali ni smiselno zadovoljevati v lastnem gospodinjstvu.
 - B potrošnjo manjše skupine prebivalcev, ki imajo izrazito nizke dohodke in so pri zadovoljevanju svojih potreb odvisni od denarne pomoči države.
 - C potrošnjo države, ki se v večini financira iz državnega in občinskih proračunov.
 - D zadovoljevanje nujnih in luksuznih potreb posameznikov oz. gospodinjstev v lastnih gospodinjstvih.



27. V menjalni enačbi $M \times V = P \times Q$ s kratico V označujemo
- A potrebno količino denarja v obtoku.
 - B obtočno hitrost denarja.
 - C variabilni kapital.
 - D vrednost blaga in storitev, ki so predmet menjave na trgu.
28. Koefficient rasti cen v državi Larniji je v letu 2014 znašal 0,998, kar pomeni, da so se cene v letu 2014 v primerjavi z letom 2013
- A znižale za 0,2 %.
 - B znižale za 0,998 %.
 - C znižale za 1,2 %.
 - D zvišale za 9,98 %.
29. Dividenda je del dobička, ki ga
- A prejmejo vsi lastniki delnic kot dohodek od solastništva delniške družbe.
 - B prejmejo lastniki vseh uspešnih podjetij ne glede na njihovo pravnoorganizacijsko obliko.
 - C prejmejo samo lastniki prednostnih delnic, če delniška družba ni poslovala uspešno.
 - D prejmejo menedžerji kot nagrado za uspešno vodenje podjetij.
30. Za delniško družbo je značilno, da
- A lastniku kontrolnega paketa delnic izjemoma zagotavlja tudi sedež v upravnem odboru d. d.
 - B lahko delnice zaradi njihove sorazmerno visoke nominalne vrednosti kupijo le bogatejši prebivalci.
 - C delničarji za poslovanje delniške družbe odgovarjajo le s svojim osebnim premoženjem.
 - D se je z nastankom delniških družb povečala mobilnost kapitala, ki se prek borz vrednostnih papirjev enostavneje seli iz enega podjetja v drugo.
31. Bruto domači proizvod Slovenije je opredeljen kot
- A tržna vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih Slovenija proizvede v enem letu.
 - B količina vseh proizvodov in storitev, ki jih Slovenija proizvede in opravi v enem letu.
 - C vsota vseh prihodkov od prodaje proizvodov in storitev, ki jih Slovenija proda v enem letu.
 - D tržna vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki so bili proizvedeni s proizvodnimi dejavniki v lasti slovenskih državljanov v enem letu.



32. V preglednici so dani podatki o bruto domačem proizvodu Slovenije za leto 2012.

Kategorija	Vrednost v milijonih EUR
Bruto poslovni presežek	8.922
Vmesna poraba	39.447
Končna poraba	27.436
Gospodinjstva	20.103
Država	7.333
Bruto investicije	6.180
Neto izvoz	1.703

(Vir: prirejeno po <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/podatki/publikacije/statisti%C4%8Dni-letopis/pregled-poglavja?id=26&leto=2013>. Pridobljeno 11. 4. 2015.)

Bruto domači proizvod Slovenije v letu 2012 je po metodi izdatkov znašal

- A 33.316 milijonov EUR.
- B 33.616 milijonov EUR.
- C 35.319 milijonov EUR.
- D 83.688 milijonov EUR.

33. V preglednici so dani podatki o strukturi prebivalstva v Sloveniji leta 2012. Podatki so v tisočih.

Aktivno prebivalstvo	Delovno aktivno prebivalstvo	Brezposelno prebivalstvo	Neaktivno prebivalstvo	Prebivalstvo skupaj
1.003	921	82	759	1.762

(Vir: prirejeno po http://www.stat.si/StatWeb/doc/letopis/2013/12_13/12-01-13.html. Pridobljeno 11. 4. 2015.)

Stopnja brezposelnosti v Sloveniji leta 2012 je bila

- A 4,7 %.
- B 8,2 %.
- C 8,9 %.
- D 10,8 %.



M 1 6 2 7 0 1 1 1 1 3

34. S 1. novembrom 2013 se je začelo izvajati določilo Zakona o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva, po katerem bo delodajalec, ki bo za nedoločen čas zaposlil mlado brezposelno osebo, v celoti oproščen plačila prispevkov delodajalca.

(Vir: http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7269. Pridobljeno 27. 12. 2014.)

Ukrep slovenske vlade spada med ukrepe

- A evropskega kohezijskega sklada.
 - B spodbujanja razvoja podeželja.
 - C aktivne politike zaposlovanja.
 - D za povečanje izobrazbene ravni mladega prebivalstva.
35. Z ukrepi fiskalne politike država vpliva na javnofinančne odhodke. Javna poraba je
- A poraba državnega proračuna v obravnavanem letu.
 - B razlika med javnofinančnimi prihodki in javnofinančnimi odhodki države v enem letu.
 - C seštevek vseh javnofinančnih primanjkljajev države v določenem letu.
 - D poraba vseh ravni države v enem letu.
36. Na deviznem trgu se določi devizni tečaj, ki se lahko spreminja. Depreciacija pomeni
- A zmanjšanje cene domače valute v sistemu drsečega deviznega tečaja.
 - B povečanje cene tuje valute v sistemu trdnega deviznega tečaja.
 - C nihanje splošne ravni cen v tujini.
 - D znižanje stopnje inflacije na domačem trgu.
37. V plačilni bilanci so
- A prikazane vrednosti izvoza in uvoza blaga v državi v enem letu.
 - B zabeležena vsa plačila, ki gredo legalno prek državne meje v enem letu.
 - C evidentirani vsi prihodki in odhodki trgovinskih podjetij v državi v enem letu.
 - D zapisani vsi trgovinski primanjkljaji Slovenske izvozne in razvojne banke SID v enem letu.



38. Državi Katanija in Salvanija imata odprti gospodarstvi. V državi Kataniji porabijo 9 ur dela za proizvodnjo hrane in 6 ur dela za proizvodnjo obleke. V državi Salvaniji pa porabijo 6 ur dela za proizvodnjo hrane in 12 ur dela za proizvodnjo obleke. Razmislite in ugotovite pravilno odločitev držav. Po teoriji primerjalnih prednosti naj se
- A država Katanija specializira za proizvodnjo hrane in država Salvanija za proizvodnjo obleke.
 - B država Katanija specializira za proizvodnjo hrane in obleke.
 - C država Katanija zapre in uvede avtarkično gospodarstvo, saj se bo tako povečala skupna korist obeh držav.
 - D država Katanija specializira za proizvodnjo obleke in država Salvanija za proizvodnjo hrane.
39. V vseh gospodarstvih je navzoče intenzivno kapitalsko povezovanje podjetij. Združitev pomeni
- A prenos nadzora nad podjetjem od ene skupine delničarjev na drugo.
 - B povezavo običajno dveh enako močnih podjetij v eno.
 - C povezavo dveh različno močnih podjetij iste dejavnosti, pri čemer interesi menedžmenta niso enaki interesom podjetja.
 - D ustanovitev mešanega podjetja, ki opravlja različne dejavnosti in prodaja na tujem trgu.
40. Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen
- A investicijam, ki ohranjajo in povečujejo število delovnih mest, lokalnim razvojnim in infrastrukturnim projektom ter pomoči malim in srednjim podjetjem na manj razvitih območjih.
 - B boju proti brezposelnosti, poklicnemu izobraževanju in prekvalificiranju ter razvoju prometne infrastrukture v regijah, katerih bruto domači proizvod na prebivalca regije znaša manj od 90 odstotkov povprečja EU.
 - C izvajanju skupne regionalne politike za izboljšanje konkurenčnosti v kmetijstvu in gozdarstvu ter izboljšanju okolja in kakovosti življenja na podeželju.
 - D regionalnemu trajnostnemu razvoju in posodobitvi ribištva ter financiranju projektov v zvezi z okoljem in trajnostno rabo energije.



M 1 6 2 7 0 1 1 1 1 5

Prazna stran



Prazna stran